

آینه پژوهش

سال سی و پنجم، شماره سوم
مرداد و شهریور ۱۴۰۳
ISSN:1023-7992

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب شناسی و
اطلاع رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۰۷

چند استفتای فقهی-اجتماعی بالارزش از اواخر قرن دوازده هجری از استاد کل وحید بهبهانی | چاپ نوشت (۱۴) | در جستجوی کتابخانه تخصصی مرکزی ادبیات کودک و نوجوان ایران | درباره فرهنگ و زبان قوم لک (۳) | آینه های شکسته (۴) | نوشتگان (۸) | تفتازانی و فلسفه | یادداشتهای متون فارسی و عربی (۱) | رباعیات خیام و مهستی در سفینه اسکندری | کدخدای قاتل | نفحات ریاحین در تعیین تاریخ ظهور در سال ۱۲۰۴ | قلی خان، خان نبود | نگاهی به واژگان لغت فرس چاپ شادروان استاد عباس اقبال | نگاهی به تصحیح جدید سفرنامه ناصر خسرو | حواشی دکتر محمد معین بر دیوان لامعی گرگانی | آیا ابن عربی وارث انبیا است؟ | طومار (۶) | دشواری های برگردان قرآن و لغزش های برخی مترجمان (۲) | حَبط کاتبان ناشی، در خلط متون و حواشی: | پاسخی به نقد دیوان محمود و رکن بکرانی | **نگته، حاشیه، یادداشت**

● نقدی بر مقاله «اعتبارسنجی "النساء نواقص العقول" در نهج البلاغه»

● چند متن تازه یاب درباره سنیان دوازده امامی

مسئول: حضرت آقا محمد جلیلی
مستاد علی باستانی | حواشی
مصطفی دهقان | سرخوش نظر
میلاد بیگلری | آینه پژوهش
احمد درویش | سید رضای
محمد رسولی | سید مصطفی
رواقی | سید علی
فاطمه آقا | سید
عاشقعلی | سید
نظاری | سید
جواد | سید
لی | وحید عباسی

یادداشتی از یک قاضی حنفی بر برگ آخر قرآنی کهن در حرم امام رضا علیه السلام

مرتضی کریمی نیا

۵۷۹

آینه پژوهش | ۲۰۷
سال ۳۵ | شماره ۳
مرداد و شهریور ۱۴۰۳

یکی از آثار قرآنی وقف شده بر حرم امام رضا علیه السلام، قرآنی است به خط کوفی مشرقی که آن را عائشة الحولا در سال ۵۵۴ هجری بر حرم رضوی وقف کرده است. از این قرآن هفت پاره، اکنون تنها سه بخش آن باقی مانده است. بر برگ آخر یکی از این اجزای باقی مانده (به شماره ۳۸۲۴)، یادداشتی به خط محمد بن أحمد بن محمد بن صاعد (۴۴۴-۵۲۷ق) قاضی معروف و پیشوای حنفیان نیشابور نوشته شده است که نشان می دهد این قرآن پیش از وقف (در سال ۵۵۴)، احتمالاً در نیشابور بوده است.

متن این یادداشت در واقع روایتی است که محمد بن احمد بن محمد بن صاعد از استاد خود، أبو جعفر محمد بن عبد الجلیل بن محمد بن أحمد الخزاعی السمرقندی نقل می کند و مضمون آن دعایی است که امام علی علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نقل می کند.

در اینجا نخست متن یادداشت و روایت را از نظر می گذرانیم:

حدثني الشيخ الامام أبو جعفر محمد بن عبد الجليل بن محمد بن أحمد الخزاعي السمرقندي |
في جمادى الآخرة سنة ثمان وثلثين وأربعمائة قال حدثني الدهقان الجليل العالم |
أبو أحمد فضل (نصر؟) بن أحمد العمري قال حدثني الشيخ الفقيه الأديب أبو سعيد |
الحسين بن علي الهمداني رحمه الله قال رأيت بركابى علي بن أبي طالب |
عليه السلام أباسنان عنان بن الأسد بأبهر وزنجان من رستاق |
شام في سنة اثنى وعشرين وأربعمائة وهو يروى هذا الدعاء عن أمير المؤمنين |
علي بن أبي طالب - عليه السلام - وهو يقول سمعت عن رسول الله - صلى الله عليه |
هذا الدعاء: اللهم أنت خلقتني وأنت تهديني وأنت تطعمني وأنت |
تسقينني وإذا مرضت فأنت تشفيني. أنت تدوم وتكون وليس لديمومتك |
نفساد ولا لعزك انقراض؛ وأنت برّرحيم كريم عطوف غفور صفوح |
قادر؛ إذا أردت شيئاً تقول له كن فيكون؛ أسألك فرجاً قريباً وأمراً؟ |
مستجيباً؟ وأرغب إليك في أن يختم لى بالخير والسعادة والحسنى |
والشهادة يأرحم الراحمين؛ كتبه محمد بن أحمد بن محمد بن صاعد تاريخ يساعدا؟ |

ذکر چند نکته کوتاه درباره این یادداشت را لازم می دانم.

نخست آنکه «ابهر» در میان ایرانیان آن دوره به شام اصغر شناخته می شده است. این مضمون در شعر خاقانی نیز آمده است.

دوم آنکه متن این دعا به این صورت در جوامع روایی شیعه و سنی ثبت نشده است. بخش هایی از آن البته در کتاب حدیثی اهل سنت از جمله در المعجم الأوسط طبرانی (ج ۱/ص ۳۰۵) و نیز در قوت القلوب، ابوطالب مکی (ج ۱/ص ۷۸) آمده است.

سوم آنکه نویسنده ظاهراً در حال رونویسی از جایی دیگر است و به سبب لغزش چشمی، عبارت علی بن ابی طالب علیه السلام (نخست) را بعد از کلمه "رکابی" اضافه می کند که این سهواست. با حذف آن عبارت، متن جمله صحیح می شود.